

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑. ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

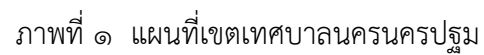
เทศบาลนครนครปฐม ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามเส้นทางถนนเพชรเกษม ๕๖ กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี ๕๑ กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟ ๖๒ กิโลเมตร

เทศบาลนครนครปฐมเดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาล จัดตั้งตามพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมืองรัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ เมื่อปี พ.ศ.๒๔๕๓ มีพื้นที่ในความรับผิดชอบในขณะจัดตั้งประมาณ ๕.๒๘ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ในตำบลพระปฐมเจดีย์ทั้งตำบล ต่อมาเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.๒๔๗๖ แล้วจึงมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองนครปฐม พ.ศ.๒๔๗๘ ประกาศเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๗๘ (ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๒ หน้า ๑๖๖๖ ลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๘) และมีการยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๔๘๒ (ให้ไว้ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๘๒ เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลที่ ๙)

ปัจจุบันเทศบาลนครนครปฐม มีพื้นที่ ๑๙.๘๕ ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๑๒,๔๐๖.๒๕ ไร่ (ตามพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๘ ตอนที่ ๒๑๑ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๔) โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลนครปฐม และตำบลบ่อพลับ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลพระประโทน และตำบลธรรมศาลา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลห้วยจรเข้ม้า ตำบลสนามจันทร์ และตำบลบางแพ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลลำพญา และตำบลหนองปากโลง

○ ○.X ○ 1000000

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของเทศบาลนครนครปฐม โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำจากคลองเจดีย์บูชา และคลองชลประทานไหลผ่าน ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๒ - ๑๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ๒ ชนิดคือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งจะพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเล และมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้มีฝนตกทั่วไป สำหรับฤดูกาลพิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดนครปฐมออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้

- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดนครปฐมอยู่ในภาคกลางอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นช้ากว่าสองภาคดังกล่าว โดยเริ่มมีอากาศหนาวประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไปและเดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดคือเดือนธันวาคม

- ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลงคือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

- ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมา พาดผ่านบริเวณภาคกลาง ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุด ในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูงคือเดือนกันยายน

๑.๔ ลักษณะของดิน

ลักษณะของดินส่วนใหญ่จะเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ เหมาะสำหรับการเกษตรกรรม

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

๒.๑ เขตการปกครอง

เทศบาลนครนครปฐม มีเขตการปกครองครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่บ้านและตำบลต่างๆ ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม ได้แก่

๑. ตำบลพระปฐมเจดีย์ (ทั้งตำบล พื้นที่เขตเทศบาลเดิม ๕.๒๘ ตารางกิโลเมตร)

๒. ตำบลนครปฐม หมู่ที่ ๕ ๗ ๘ ๙

๓. ตำบลบ่อพลับ หมู่ที่ ๑ ๓ ๔ ๕ ๘ ๙

๔. ตำบลพระประโทน หมู่ที่ ๑ ๒ ๔ ๖ ๗ ๘ ๙

๕. ตำบลห้วยจรเข้ม หมู่ที่ ๑ ๒ ๔ ๖ ๗

๖. ตำบลสนามจันทร์ หมู่ที่ ๑ ๒ ๓ ๖

๗. ตำบลบางแขม หมู่ที่ ๙

๘. ตำบลลำพญา หมู่ที่ ๑ ๒ ๓

๙. ตำบลหนองปากโลง หมู่ที่ ๕

(หมู่บ้านที่ขีดเส้นใต้ คือ หมู่บ้านที่เข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลทั้งหมู่บ้าน)

ปัจจุบันเทศบาลนครนครปฐม มีการจัดตั้งชุมชน จำนวน ๗๗ ชุมชน โดยแบ่งตามเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ๔ เขต ประกอบด้วย

**ชุมชนในเขตเทศบาล จำนวน ๗๗ ชุมชน
แยกตามเขตเลือกตั้ง ๔ เขต**

ตารางที่ ๑ แสดงรายชื่อชุมชนในเขตเทศบาลนครนครปฐม

เขตเลือกตั้งที่ ๑	เขตเลือกตั้งที่ ๒
๑. ชุมชนพระงาม ๒ ๒. ชุมชนพระงาม ๓ ๓. ชุมชนหลังวัดใหญ่ ๔. ชุมชนบ่อแดง ๕. ชุมชนตลาดโอเดียน ๖. ชุมชนราชวิถี ๗. ชุมชนตลาดล่าง ๘. ชุมชนตลาดบน ๙. ชุมชนหลังศูนย์พัฒนาเด็ก ๑๐. ชุมชนข้างสมาคมแช่ลิ้ม ๑๑. ชุมชนต้นสน ๑๒. ชุมชนเสนาหา ๑๓. ชุมชนหน้าสถานีรถไฟ ๑๔. ชุมชนตรอกโรงรูป ๑๕. ชุมชนสระบัว ๑๖. ชุมชนกิ้งบ้วย ๑๗. ชุมชน ๒๕ มกรา ๑๘. ชุมชนหลังโรงรับจำนำ ๑ ๑๙. ชุมชนพญาพาน ๒๐. ชุมชนริมคลองวัดพระงาม ๒๑. ชุมชนครอบครัว โรงเรียนตำรวจภูธร ๗ ๒๒. ชุมชนบ้านหลังวัง	๑. ชุมชนหมู่บ้านนายปรีชา (ศาลเจ้าม่าดำ) ๒. ชุมชนทางหลวง ๓. ชุมชนรางน้ำเค็ม ๔. ชุมชนหมู่ ๘ ต.นครปฐม ๕. ชุมชนซอย ๗ ๖. ชุมชนจตุรัสพัฒนา ๗. ชุมชนวัดกลาง ๘. ชุมชนบ้านในค่าย ๙. ชุมชนทหารบก ๑๐. ชุมชนสวนลำไย ๑๑. ชุมชนบ้านนาชุม ๑๒. ชุมชนหมู่บ้านประปานคร ๑๓. ชุมชน ๘๐ ห้อง ๑๔. ชุมชนเทศา – ทิพากร ๑๕. ชุมชนศาลเจ้าแม่ตันแจง ซอย ๖

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

เขตเลือกตั้งที่ ๓	เขตเลือกตั้งที่ ๔
๑. ชุมชนสนามจันทร์ (ซอยยาสุข) ๒. ชุมชนสามตำบล ๓. ชุมชนสวนตะไคร้ ๔. ชุมชนบ้านลำพญา ๕. ชุมชนสุขสวัสดิ์ ๖. ชุมชนหมู่บ้านโชติระวี ๗. ชุมชนจันทรคามพิทักษ์ ๘. ชุมชนชมพูนิเวศน์ ๙. ชุมชนลาดปลาเค้า ๑๐. ชุมชนราชมรรคานอก ๑๑. ชุมชนร่มโพธิ์ทอง ๑๒. ชุมชนกุชชี่วิลลา ๑๓. ชุมชนหมู่บ้านชุมชนนครปฐม ๑๔. ชุมชนหลังโรงเรียนเทศบาล ๓ ๑๕. ชุมชนมาลัยแมนซอย ๒ ๑๖. ชุมชนทางเข้าโรงเรียนสิรินธร ๑๗. ชุมชนข้างชุมสายโทรศัพท์	๑. ชุมชนบ้านมอญ ๒. ชุมชนคตฤช ๓. ชุมชนบ้านไผ่เตย ๔. ชุมชนบ้านมะขามแก้ว ๕. ชุมชนซอยโรงคราม ๖. ชุมชนสวนอนันต์ (ซอย ๙๙) ๗. ชุมชนบ้านสวนหมาก ๘. ชุมชนตรอกมะตูม ๙. ชุมชนวัดไร่เกาะต้นสำโรง ๑๐. ชุมชนพระประโทน ๑๑. ชุมชนบัวหลวงปฐมพัฒนา ๑๒. ชุมชนหมู่ ๒ พระประโทน ๑๓. ชุมชนท่าทราย ๑๔. ชุมชนห้วยจรเข้ม - ถมทอง ๑๕. ชุมชนนวมเขต ๑๖. ชุมชนหน้าวัดไผ่ล้อม ๑๗. ชุมชนซอยอยู่คง ๑๘. ชุมชนปฐมธานี ๑๙. ชุมชนพุทธรักษา ๒๐. ชุมชนตลาดปฐมมงคล ๒๑. ชุมชนตั้งศรี ๒๒. ชุมชนหลังโรงพยาบาลนครปฐม ๒๓. ชุมชนสระแก้ววิว - แกรนด์วิลเลจ

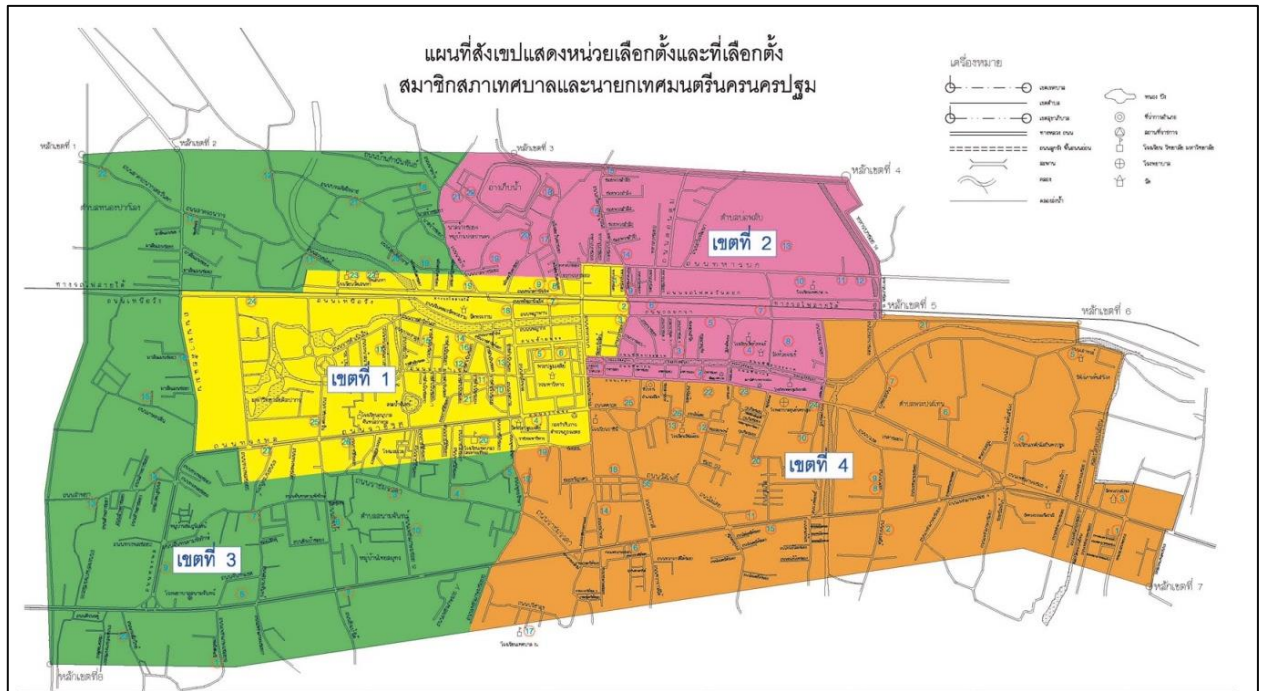
ดวงตราเทศบาล

ดวงตราเทศบาล ประกอบด้วยลายกนกโค้งขึ้นเป็นครึ่งวงกลม ระยะจากปลายถึงปลาย ๓.๕ เซนติเมตร ระหว่างกลางเป็นรูปองค์พระปฐมเจดีย์ มีรัศมีที่ยอดตรงกลางเหนือฐานรูปองค์พระมีเป็นรูปมงกุฎ กระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้ใช้ภาพดวงตราประจำเทศบาลได้เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๐๑ ตามหนังสือจังหวัดนครปฐม ที่ ๓๔๓๑/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

๒.๒ การเลือกตั้ง

เทศบาลนครนครปฐมได้กำหนดหน่วยเลือกตั้ง โดยแบ่งตามเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ๔ เขต จำนวน ๑๐๓ หน่วย ประกอบด้วย

เขตเลือกตั้งที่ ๑	จำนวน	๒๒	หน่วย
เขตเลือกตั้งที่ ๒	จำนวน	๒๕	หน่วย
เขตเลือกตั้งที่ ๓	จำนวน	๒๘	หน่วย
เขตเลือกตั้งที่ ๔	จำนวน	๒๘	หน่วย

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงเขตเลือกตั้งเทศบาลนครนครปฐม

๓. ประชากร

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

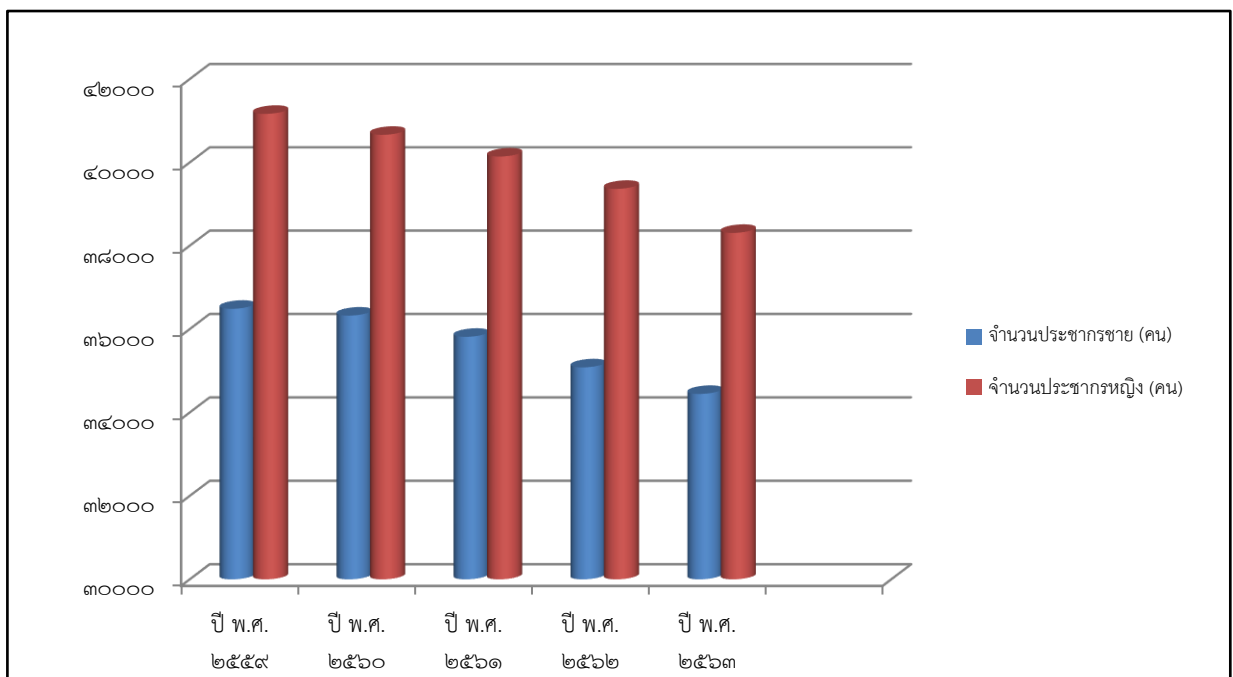
ประชากรในเขตเทศบาลนครนครปฐม ตามสถิติทะเบียนราษฎร ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนประชากรในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙ – ๒๕๖๓)

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากรชาย (คน)	จำนวนประชากรหญิง (คน)	รวม (คน)
๒๕๕๙	๓๖,๔๘๖	๔๑,๑๖๕	๗๗,๖๕๑
๒๕๖๐	๓๖,๓๒๓	๔๐,๖๖๒	๗๖,๙๘๕
๒๕๖๑	๓๕,๘๑๔	๔๐,๑๔๑	๗๕,๙๕๕
๒๕๖๒	๓๕,๐๘๑	๓๙,๓๖๕	๗๔,๔๔๖
๒๕๖๓	๓๔,๔๔๕	๓๘,๓๐๘	๗๒,๗๕๓

(ที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครนครปฐม)

จำนวนประชากร

ภาพที่ ๔ แผนภูมิแสดงจำนวนประชากรในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙ – ๒๕๖๓)

ปัจจุบันเทศบาลนครนครปฐมมีจำนวนประชากร (ตามทะเบียนราษฎร) ๗๒,๖๑๗ คน (ชาย ๓๔,๖๑๖ คน หญิง ๓๘,๐๐๑ คน) และจำนวนครัวเรือน ๓๗,๕๘๕ ครัวเรือน

จำนวนประชากรดังกล่าวมานี้ เป็นประชากรที่อยู่ในทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลนครนครปฐม เท่านั้น ยังมีประชากรแฝงอีกจำนวนหนึ่งที่เข้ามาประกอบอาชีพ พักอาศัย และแรงงานต่างด้าว รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา ซึ่งไม่สามารถยืนยันตัวเลขที่แน่นอนได้ว่ามีจำนวนเท่าใด ทำให้การวางแผนเพื่อ

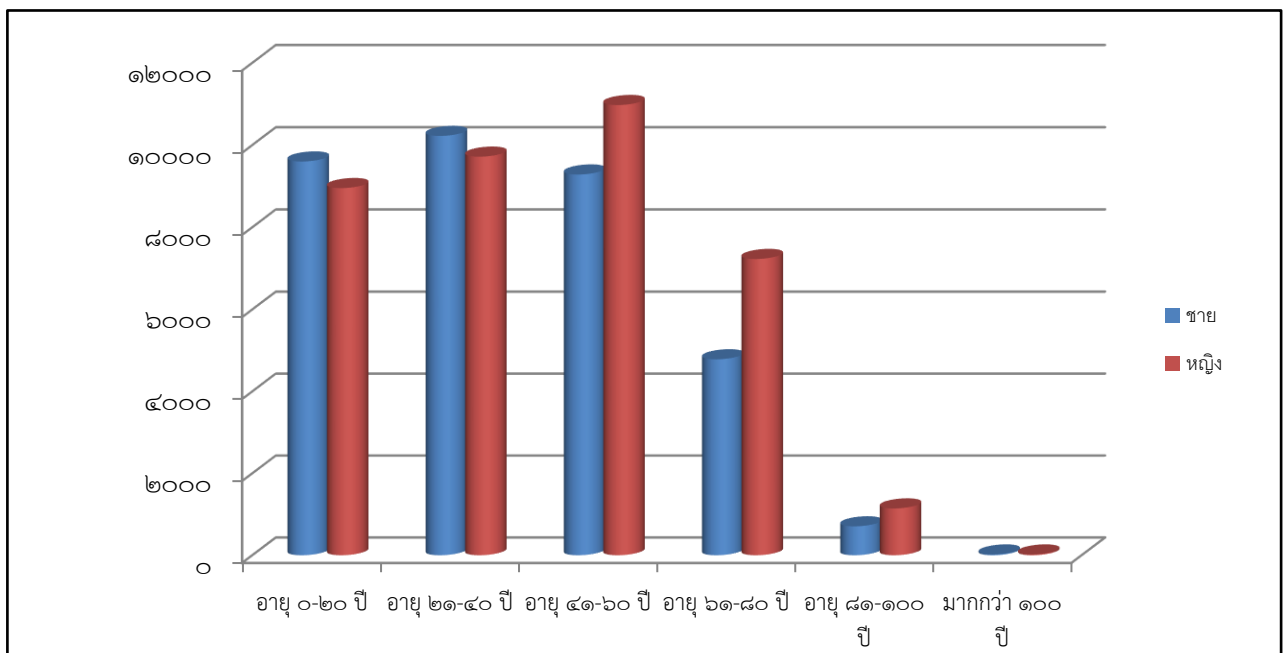
รองรับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรเป็นไปค่อนข้างยาก ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อม ชะมลฝอย สาธารณูปโภค จึงนับเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของเมือง

๓.๒ ช่วงอายุและจำนวนประชากร

๑) ช่วงอายุ	๐ – ๒๐ ปี	จำนวน ชาย	๙,๖๐๐ คน	หญิง	๘,๙๕๔ คน
๒) ช่วงอายุ	๒๑ – ๔๐ ปี	จำนวน ชาย	๑๐,๒๒๓ คน	หญิง	๙,๗๑๘ คน
๓) ช่วงอายุ	๔๑ – ๖๐ ปี	จำนวน ชาย	๙,๒๘๔ คน	หญิง	๑๐,๙๗๔ คน
๔) ช่วงอายุ	๖๑ – ๘๐ ปี	จำนวน ชาย	๔,๗๘๔ คน	หญิง	๗,๒๒๙ คน
๕) ช่วงอายุ	๘๑ – ๑๐๐ ปี	จำนวน ชาย	๗๐๖ คน	หญิง	๑,๑๔๓ คน
๖) มากกว่า	๑๐๐ ปี	จำนวน ชาย	๑๙ คน	หญิง	๑๙ คน

(ที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครนครปฐม เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๔)

จำนวนประชากร

ภาพที่ ๕ แผนภูมิแสดงจำนวนประชากรจำแนกตามช่วงอายุ

๔. สภาพทางสังคม

๔.๑ การศึกษา

นโยบายทางด้านการศึกษาของเทศบาลนครนครปฐม ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของท้องถิ่นอย่างทั่วถึง มีคุณภาพมาตรฐานสากล เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม และมีค่านิยมที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สืบสานอนุรักษ์ค่านิยมความเป็นไทยของถิ่นและประเทศชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว จึงได้ดำเนินการจัดการศึกษาครบทุกรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยต่อเนื่องถึงตลอดชีวิต ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

การจัดการศึกษาของเทศบาลนครนครปฐม ได้ดำเนินการจัดระบบการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ในสามรูปแบบ คือ

๑. การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาที่มีโครงสร้าง ระบบแบบแผนที่กำหนด จุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา เงื่อนไขความสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน มีการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เป็นการจัดการศึกษาระดับเตรียมอนุบาล โดยเปิดรับเด็ก ตั้งแต่อายุ ๒ – ๓ ปี จำนวน ๘ ศูนย์ ประกอบด้วย

- ๑) ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนครนครปฐม
- ๒) ศูนย์พัฒนาเด็กสระแก้ว
- ๓) ศูนย์พัฒนาเด็กวัดห้วยจรเข้ม
- ๔) ศูนย์พัฒนาเด็กประปานคร
- ๕) ศูนย์พัฒนาเด็กสุขสวัสดิ์
- ๖) ศูนย์พัฒนาเด็กเหล่ากาชาด (สวัสดิ์ – สุเทพ)
- ๗) ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมนคร
- ๘) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดพระปฐมเจดีย์

๑.๒. โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๑ โรงเรียน

- ๑) โรงเรียนอนุบาลเทศบาลนครนครปฐม
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๒) โรงเรียนอนุบาลสระแก้ว
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๓) โรงเรียนอนุบาลประปานคร
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๔) โรงเรียนอนุบาลสุขสวัสดิ์
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๕) โรงเรียนเทศบาล ๑ วัดพระงาม (สามัคคีพิทยา)
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ ๓)
- ๖) โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดเสนาหา (สมัครพลผดุง)
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ ๓)
- ๗) โรงเรียนเทศบาล ๓ (สระกระเทียม)
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ ๓)
- ๘) โรงเรียนเทศบาล ๔ (เขาวนปริชาอุทิศ)
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ ๓)
- ๙) โรงเรียนเทศบาล ๕ วัดพระปฐมเจดีย์
(จัดการศึกษาระดับอนุบาล – มัธยมศึกษาปีที่ ๓)
- ๑๐) โรงเรียนทวารวดี (จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖)
- ๑๑) โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครปฐม
(จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖) (สถานศึกษาที่มีการจัด-

การศึกษาลักษณะพิเศษ)

๑.๓ สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๑ แห่ง

๑) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลนครปฐม เป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดท้องถิ่นแห่งแรกของประเทศ การจัดการเรียนการสอน ๒ ระดับ คือ

- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ มี ๘ สาขา ประกอบด้วยสาขาวิชาช่างยนต์สาขาวิชาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม สาขาวิชา การบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มี ๖ สาขาวิชา ประกอบด้วยสาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาเทคนิคยานยนต์ สาขาวิชาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาการจัดการทั่วไป และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒. การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษา การ จัด และประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาของหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม โดยจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานให้กับประชาชน ในท้องถิ่นในระดับต่างๆ คือ

๒.๑ ระดับประถมศึกษา ระยะเวลาการเรียน ๒ ปี

๒.๒ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะเวลาการเรียน ๒ ปี

๒.๓ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะเวลาการเรียน ๒ ปี

๓. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์การทำงาน สิ่งของ สื่อมวลชน สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ ที่หลากหลาย เป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ มีประสบการณ์ด้านการ ประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพและดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เช่น

๓.๑ การจัดหลักสูตรส่งเสริมอาชีพระยะสั้น

- นวดไทยและนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ
- ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
- ช่างตัดผมชาย
- ช่างเสริมสวยสตรี
- การทำอาหาร ขนม และการถนอมอาหาร
- การประดิษฐ์และจัดดอกไม้

๓.๒ การจัดการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาสในเขตเทศบาลนครปฐม โดยครูสอน เด็กด้อย โอกาส โดยสำรวจพื้นที่ วางแผนการพัฒนาเด็กด้อยโอกาส ตั้งแต่การจดทะเบียน บันทึกข้อมูล จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นในการจัดการศึกษา จัดกิจกรรมที่มีเนื้อหาครอบคลุม ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งต่อการพัฒนาเด็กด้อย โอกาสในทุกด้าน

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลจำนวนพนักงานครูเทศบาล และนักเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครปฐม

ลำดับ ที่	โรงเรียน	จำนวน พนักงานครู (คน)	จำนวน ลูกจ้าง ประจำ (คน)	จำนวน พนักงานจ้าง (คน)	จำนวน พนักงานจ้าง รายชั่วโมง (คน)	จำนวน นักเรียน (คน)
๑	ศูนย์พัฒนาเด็กเทศบาลนคร นครปฐม	๓	-	๑๐	-	๑๔๕
๒	ศูนย์พัฒนาเด็กสระแก้ว	๓	-	๙	-	๑๖๐
๓	ศูนย์พัฒนาเด็กวัดห้วยจรเข้ม	๓	-	๑๐	-	๑๘๓
๔	ศูนย์พัฒนาเด็กประปานคร	๓	-	๙	-	๑๖๑
๕	ศูนย์พัฒนาเด็กสุขสวัสดิ์	๓	-	๑๐	-	๖๔
๖	ศูนย์พัฒนาเด็กเหล่ากาชาด	๑	-	๘	-	๑๐๒
๗	ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมนคร	๒	-	๘	-	๗๒
๘	บุคลากรถ่ายโอนจากศูนย์ อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ วัดพระปฐมเจดีย์	๑	-	๙	-	๑๒๒
๙	โรงเรียนอนุบาลเทศบาลนคร นครปฐม	๙	-	๓	-	๓๕๒
๑๐	โรงเรียนอนุบาลสระแก้ว	๘	-	๒	๖	๒๔๖
๑๑	โรงเรียนอนุบาลประปานคร	๙	-	๒	๑	๓๐๖
๑๒	โรงเรียนอนุบาลสุขสวัสดิ์	๙	-	๒	๑	๒๔๖
๑๓	โรงเรียนเทศบาล ๑	๕๖	-	๙	-	๖๐๓
๑๔	โรงเรียนเทศบาล ๒	๕๔	๑	๙	๑	๗๐๕
๑๕	โรงเรียนเทศบาล ๓	๔๘	๒	๖	๑	๕๙๙
๑๖	โรงเรียนเทศบาล ๔	๘๗	๓	๑๓	-	๑,๕๖๒
๑๗	โรงเรียนเทศบาล ๕	๕๙	-	๙	-	๑,๐๓๕
๑๘	โรงเรียนกีฬาเทศบาลนคร นครปฐม	๒๓	-	๑๑	๑๕	๕๒๐
๑๙	โรงเรียนทวารวดี	๒๒	-	๗	๒	๒๑๙
๒๐	วิทยาลัยอาชีวศึกษา เทศบาลนครปฐม	๖๕	-	๑๔	๖	๖๐๕
รวม		๔๖๘	๖	๑๖๐	๓๓	๘,๐๐๗

(ที่มา : สำนักการศึกษา)

จากที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการจัดการศึกษาของเทศบาลนครนครปฐม แต่ในเขตเทศบาลนคร
นครปฐมได้มีการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต ๑ โดยแบ่ง การจัดการศึกษา
ได้ ดังนี้

**โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ จัดการศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่**

- ๑) โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (พุลประชาอุปถัมภ์) (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๒) โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ (มหินทรศึกษาการ) (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๓) โรงเรียนอนุบาลนครปฐม (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๔) โรงเรียนบ้านลำพญา (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๕) โรงเรียนวัดพระประโทนเจดีย์ (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาปีที่ ๓)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต ๙ ได้แก่

- ๑) โรงเรียนราชินีบูรณะ (จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖)
- ๒) โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย (จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖)
- ๓) โรงเรียนวัดห้วยจรเข้มหาวิทยาลัย (จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖)

**โรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต ๑ จัดการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ได้แก่**

- ๑) โรงเรียนอนุบาลเพ็ญศิริ (จัดการศึกษาระดับอนุบาล)
- ๒) โรงเรียนอนุบาลไพฑูริยา (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๓) โรงเรียนอนุบาลจันทร์สว่างกุล (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๔) โรงเรียนอนุบาลสุธีธร (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๕) โรงเรียนสว่างวิทยา (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๖) โรงเรียนหอเอกราชวิทยา (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ ๖)
- ๗) โรงเรียนบำรุงวิทยา (จัดการศึกษาระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาปีที่ ๓)
- ๘) โรงเรียนพาณิชย์การและมัศึกษานครปฐม (จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต ๑ ระดับอาชีวศึกษา ได้แก่

- ๑) วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม (จัดการศึกษาระดับ ปวช. - ปวส.)
- ๒) วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม (จัดการศึกษาระดับ ปวช. - ปวส.)
- ๓) เทคโนโลยีนครปฐม (จัดการศึกษาระดับ ปวช. - ปวส.)

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

- ๑) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ๒) โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖)

๔.๒ สาธารณสุข

- ๑) สถานบริการด้านสาธารณสุขและสถานประกอบการต่างๆ ในเขตเทศบาล
  - โรงพยาบาลของรัฐ จำนวน ๑ แห่ง
  - โรงพยาบาลเอกชน จำนวน ๓ แห่ง
- ๒) ศูนย์บริการสาธารณสุข สังกัดเทศบาลนครนครปฐม จำนวน ๒ แห่ง

สถิติโรคของกลุ่มผู้ป่วยที่มาใช้บริการสูงสุด ๕ อันดับแรก

๑. สาเหตุจากภายนอกอื่นๆที่ทำให้ป่วยหรือตาย
๒. โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อไทรอยด์และเมตาบอลิซึม
๓. โรคระบบไหลเวียนเลือด
๔. โรคระบบทางเดินหายใจ
๕. โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง

สถิติผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในเขตเทศบาลนครนครปฐม

๑. ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ จำนวนผู้ป่วย ๙๒ ราย
๒. ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวนผู้ป่วย ๕๘ ราย
๓. ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวนผู้ป่วย ๑๐๔ ราย
๔. ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวนผู้ป่วย ๑๔๗ ราย
๕. ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวนผู้ป่วย ๑๐๑ ราย

(ที่มา : สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม)

๔.๓ ยาเสพติด

เทศบาลนครนครปฐมได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ ดังนี้

- ๑) การรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา
- ๒) การรณรงค์ป้องกันและเสริมสร้างความตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดและโรคเอดส์
- ๓) การจัดการแข่งขันกีฬาต้านภัยยาเสพติด

๔.๔ การสังคมสงเคราะห์

เทศบาลนครนครปฐม ได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ในด้านของรัฐสวัสดิการโดยมีจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพ ดังต่อไปนี้

ผู้สูงอายุ จำนวน ๑๐,๗๖๔ ราย โดยได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได ดังนี้

- สำหรับผู้สูงอายุ ๖๐ – ๖๙ ปี จะได้รับ ๖๐๐ บาท จำนวน ๖,๒๑๔ ราย
- สำหรับผู้สูงอายุ ๗๐ – ๗๙ ปี จะได้รับ ๗๐๐ บาท จำนวน ๓,๑๗๐ ราย
- สำหรับผู้สูงอายุ ๘๐ – ๘๙ ปี จะได้รับ ๘๐๐ บาท จำนวน ๑,๑๙๒ ราย
- สำหรับผู้สูงอายุ ๙๐ ปี ขึ้นไป จะได้รับ ๑,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๘๘ ราย

คนพิการ จำนวน ๑,๓๐๘ ราย โดยได้รับเบี้ยความพิการ ดังนี้

- สำหรับคนพิการที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จะได้รับ ๑,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๔ ราย
- สำหรับคนพิการที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี จะได้รับ ๘๐๐ บาท จำนวน ๑,๒๑๔ ราย

(ที่มา : กองสวัสดิการสังคม เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔)

๕. ระบบบริการพื้นฐาน

๕.๑ การคมนาคมขนส่ง

ถนนในเขตเทศบาลนครนครปฐม มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๑๗๑ สาย จำแนกตามประเภทของถนน ดังนี้

ตารางที่ ๕ จำแนกประเภทของถนน

ประเภทของถนน	จำนวน (สาย)	ความยาว (เมตร)
แอสฟัลต์ติกคอนกรีต	๑๓๓	๖๙,๐๓๔.๓๐
ค.ส.ล.	๓๖	๑๓,๖๐๗.๐๐
ทางหลวงจังหวัด	๒	-
รวม	๑๗๑	๘๒,๖๔๑.๓๐

(ที่มา : สำนักงานช่าง)

๕.๒ การประปา

การประปา เทศบาลนครนครปฐม เดิมเป็นระบบประปาบาดาลอยู่ในความดูแลของสุขาภิบาลนครปฐม และได้โอนกิจการให้กับเทศบาลเมืองนครปฐม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้รับสัมปทานจากกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๕ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เทศบาลฯ ได้ก่อสร้างระบบประปา ผิวดินทดแทนระบบบาดาล เนื่องจากแม่น้ำแม่กลองมีคุณภาพดื่กกว่า เพื่อรองรับและสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ตามความเจริญเติบโตของเมือง

ปัจจุบัน การประปา เทศบาลนครนครปฐม มีโรงกรองน้ำ ขนาด ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง จำนวน ๖ โรง กำลังผลิตโรงละ ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร/ชม. และอ่างเก็บน้ำดิบ จำนวน ๒ แห่ง ที่มีความจุประมาณ ๗๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร สามารถผลิตน้ำประปาได้วันละ ๗๒,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร (ตามมาตรฐานการออกแบบ) แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน การประปาต้องทำการปรับปรุงขยายระบบผลิตให้สามารถผลิตน้ำได้ วันละ ๑๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน จึงเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้น้ำ จำนวน ๒๕,๒๒๒ ราย

(ที่มา : กองการประปา เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔)

๕.๓ ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์

ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขในเขตอำเภอเมืองนครปฐม มี ๒ แห่ง ได้แก่ ปณจ.นครปฐม ๗๓๐๐๐ ปณฝ. สนามจันทร์ ๗๓๐๐๑ ส่วนที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตเอกชน ได้แก่

- ๑) ปณอ. นครปฐม ๑๐๑ (โลตัส)
- ๒) ปณอ. นครปฐม ๑๐๒ (ม.ศิลปากร)
- ๓) ปณอ. นครปฐม ๑๐๓ (หนองดินแดง)
- ๔) ปณอ. นครปฐม ๑๐๔ (ทัพหลวง)
- ๕) ปณอ. นครปฐม ๑๐๕ (สระกะเทียม)
- ๖) ปณอ. นครปฐม ๑๐๘ (บ้านยาง)
- ๗) ปณอ. นครปฐม ๑๐๙ (หนองงูเห่า)
- ๘) ปณอ. นครปฐม ๑๑๐ (วังเย็น)
- ๙) ปณอ. นครปฐม ๑๑๑ (สวนป่าน)

(ที่มา : ไปรษณีย์จังหวัดนครปฐม)

๖.๑ การท่องเที่ยว

๖.๑ การท่องเที่ยว

วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก มีสถานที่สำคัญที่น่าสนใจ เช่น องค์พระปฐมเจดีย์ เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า พระร่วงโรจนฤทธิ์ เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองนครปฐม ที่ฐานพระเป็นที่บรรจุพระบรมอัฐิของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระพุทธไสยาสน์ พระพุทธสิหิงค์จำลอง พระพุทธชินราช พระพุทธมหาวชิรมารวิชัย พระศิลาขาว พระพุทธรูปปางต่างๆ ชุมระฆัง ต้นไม้สำคัญในพุทธประวัติ เช่น ไม้ราชายตนะ ไม้นิโครธ ไม้มุจลินท์ ไม้ชมพู ไม้อัมพวา ไม้พทุพตนิโครธ และไม้ศรีมหาโพธิ์ ซึ่งเพาะจากเมล็ด ต้นโพธิ์พุทธคยา จิตรกรรมฝาผนังในพระวิหารคด พิพิธภัณฑ์วัดพระปฐมเจดีย์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ องค์พระปฐมเจดีย์ ตลาดกลางคืน มีร้านค้าจำนวนมากจำหน่ายอาหารรสชาดีอร่อย ราคาถูก ล้วนเป็นอาหารที่ขึ้นชื่อของจังหวัดนครปฐม เช่น ไก่ศรีนครลอยฟ้า บัวลอยแต้จิว ช่วงเวลา ๑๘.๐๐ - ๒๓.๐๐ น. เป็นช่วงที่ตลาดคึกคัก

พระราชวังสนามจันทร์ เดิมเป็นที่ประทับแปรพระราชฐานในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาสักการะองค์พระปฐมเจดีย์และเพื่อประทับพักผ่อนพระราชอิริยาบถ นอกจากนั้นยังทรงใช้เป็นสถานที่สำหรับซ้อมรบเสือป่า ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยพระที่นั่งและพระตำหนักต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามคล้องจองกันดังต่อไปนี้ พระที่นั่งพิมานปฐม พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี พระที่นั่งวัชรirma พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ ประสาทศรีวิชัย เทวาลัยคเณศร์ ศาลาธรรมเทศน์โศฬาร พระที่นั่งปวิหาริย์ทัศน์ัย พระตำหนักขลิบมิ่งคลาสน์ พระตำหนักมารีราชรัตบัลลังก์ พระตำหนักทับแก้ว พระตำหนักทับขวัญ นอกจากพระที่นั่งและพระตำหนักต่างๆ แล้วยังมีสิ่งก่อสร้างสำคัญอื่นๆอีก ได้แก่ สถานที่ต่างๆ เรือน ถนน และสะพาน ประกอบด้วย ศาลาสงสรอง โรงละคร สถานีรถไฟสนามจันทร์ เรือนแพ เก่งรถไฟ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อนุสาวรีย์ย่าเหล ทับเจริญ เรือนพระธเนศวร เรือนพระคฤหบดี เรือนพระเอกทันต์ เรือนพระกรรติเกยะ เรือนพระนนทิกการ เรือนพระนนทิสาน เรือนสุกรักษ์ เรือนชาวที่ คลังแสง เรือนที่พักราชของครักษ์ เรือนที่พัก พระตำราวจหลวง เรือนพระธรรณี เรือนพระสุรภี เรือนพระบรมพระกรรมลักชี เรือนพระอัศวิน ถนนราชดำริห์ ถนนราชดำเนิน ถนนหน้าพระลานขวา ถนนหน้าพระลานซ้าย สะพานรามประเวศน์ สะพานนเรศวรจรลี สะพานจักริยาตรา สะพานสนทรถวย

วัดพระประโทณเจติยวรวิหาร ตั้งอยู่ภายในวัดพระประโทณเจติยวรวิหาร ซึ่งเป็นพระอารามหลวงชั้นสามัญนิตยารวิหาร ริมถนนเพชรเกษม ต.พระประโทน เป็นเนินโบราณสถานขนาดใหญ่ มีอายุร่วมสมัยกับ พระปฐมเจติย ความสูงประมาณ ๕๐ เมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ ๖๐ เมตร จากภาพถ่ายทางอากาศ พบว่า พระประโทณเจติยตั้งอยู่กลางเมืองโบราณนครปฐม ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของพระเจติยองค์นี้ นอกจากนี้ ยังถือกันว่าเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าเจติยจุลประโทน ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับพระประโทณเจติย โดยตั้งอยู่ด้านหลังวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม เดิมชาวบ้านเรียกว่า เนินหิน เพราะในอดีตบริเวณดังกล่าวมีซากเนินอิฐหินกระจายอยู่ทั่วไป มีอายุร่วมสมัยกับพระปฐมเจติย นักวิชาการได้สันนิษฐานรูปแบบองค์เจติยจุลประโทนว่า ส่วนบนขององค์เจติยน่าจะมีลักษณะเช่นเดียวกับรัตนเจติย ที่วัดกุฎ จังหวัดลำพูน

วัดไผ่ล้อม เป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ตั้งอยู่เลขที่ ๒ ถนนเทศบาล ตำบลพระปฐมเจดีย์ สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ เมื่อพระอาจารย์พูล ได้รับการแต่งตั้งขึ้นดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาสเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้พัฒนาวัด สร้างเสนาสนะให้มีความเจริญทางถาวรวัตถุ มากมายหลายประการ อาทิ สร้างอุโบสถ ศาลาการเปรียญ โรงเรียนปริยัติธรรม โรงเรียนวัดไผ่ล้อม ฯลฯ ปัจจุบันลูกศิษย์และนักท่องเที่ยว จะเข้านมัสการพระพุทธรูปภายในโบสถ์อันสวยงาม และนมัสการรูปปั้นของหลวงพ่พูลและร่างของท่านในโลงแก้ว เพื่อขอพรและความเป็นสิริมงคล

วัดพระงาม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งอยู่เลขที่ ๔๕ ถนนหน้าโรงไฟฟ้า ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีเนื้อที่ทั้งหมด ๔๔ ไร่ ๔๘ ตารางวา สถานที่ตั้งของวัดอยู่ห่างจากองค์พระปฐมเจดีย์ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๕๐๐ เมตร เดิมวัดพระงาม เป็นวัดราษฎร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกวัดพระงามเป็น พระอารามหลวง เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ภายในวัดมีซากเจดีย์ขนาดใหญ่ที่คาดว่าเป็นเจดีย์ที่สร้างสมัย ทวารวดีในศตวรรษที่ ๑๑ หรือ ๑๒ ถึงศตวรรษที่ ๑๖ เช่นเดียวกับองค์พระปฐมเจดีย์ พระปรารักษ์ วัดพระประโทนเจดีย์วรวิหาร และที่วัดทุ่งพระเมรุ

วัดเสนา เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งอยู่เลขที่ ๕๘๘ ถนนรถไฟตะวันตก หมู่ที่ ๗ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต ที่ดินที่ตั้ง วัดมีเนื้อที่ประมาณ ๓๖ ไร่ ๒ งาน ๔๐ ตารางวา ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๒ เขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๒ เส้น ยาว ๓ เส้น ได้รับการสถาปนาขึ้น เป็นพระอารามหลวง เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

หมู่บ้านข้าวหลาม ของฝากที่ขึ้นชื่อของจังหวัดนครปฐมอีกอย่างหนึ่งก็คือข้าวหลาม เป็นขนมพื้นเมือง ที่ชาวหมู่บ้านพระงามนิยมทำข้าวหลาม เป็นอาชีพ จำหน่ายเป็นสินค้าของจังหวัดซึ่งทำกันมานานหลายชั่วอายุคนแล้วจนเป็นที่รู้จักของผู้มาท่องเที่ยวทั่วไป จึงนับว่าข้าวหลามเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัด ที่หมู่บ้านข้าวหลามพระงามผู้มาเยี่ยมชมจะได้เห็นวิธีการทำเริ่มจากการคัดเลือกไม้ไผ่ ตัดกระบอกไม้ไผ่อุดปากกระบอกไม้ไผ่ด้วยใบตองแห้ง ที่ทำเป็นจุก ไว้ป้องกันตัวแมลงเข้าไป ต่อไปเป็นขั้นตอนแช่ข้าวเหนียวแช่ขี้เถ้า รุ่งรสหยอดลงในกระบอก พักไว้ แล้วนำข้าวหลามมาเผาไฟส่งกลิ่นหอมอบอวลชวนรับประทานอย่างยิ่ง

ถนนคนเดิน “ถนนคนเดินทวารวดีศรีนครปฐม” เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยเทศบาลนคร นครปฐมร่วมกับหอการค้าจังหวัดนครปฐม ซึ่งถนนดังกล่าวจะปิดการจราจรบริเวณถนนริมคลองเจดีย์บูชา หน้าโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดพระงาม ความยาวประมาณ ๓๐๐ เมตร ไม่ให้ยานพาหนะผ่าน เฉพาะวันเสาร์ - วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๑๖.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. สำหรับพ่อค้าแม่ค้า นำสินค้าหลากหลายชนิดมาวางขาย เช่น ผ้าทอ เครื่องเงิน ภาพเขียน ผลิตภัณฑ์จากชุมชน อาหารการกิน เช่น ขนมครก ขนมเป็๋ง ผัดไท หมูย่าง น้ำผลไม้ ขนมหวานต่างๆ ถนนคนเดินทวารวดีศรีนครปฐม สายนี้จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวของคน กรุงเทพฯ และคนต่างจังหวัด เพราะการคมนาคมสะดวก รวดเร็ว และเป็นทางผ่านของถนนสายเพชรเกษม ซึ่งเป็นถนนสายหลักจากกรุงเทพฯ สู่จังหวัดภาคใต้

(ที่มา : กองส่งเสริมวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและกีฬา)

๖.๒ การพาณิชย์

- โรงแรม	๑๐	แห่ง
หอพัก/อพาร์ทเมนต์	๓๘	แห่ง
- โรงภาพยนตร์	๘	แห่ง
- สถานีขนส่ง	๑	แห่ง
- สถานบริการเจริญรมย์	๘	แห่ง
- ร้านเสริมสวย	๑๒๔	แห่ง
- สถานีบริการน้ำมัน	๕	แห่ง
- ซูเปอร์มาเก็ต/มินิมาร์ท	๕	แห่ง
- ร้านค้าสะดวกซื้อ/มินิมาร์ท	๓๐	แห่ง
- สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่สะสมอาหาร	๕๓๗	แห่ง
- แผงลอย	๓๖๔	ร้าน
- ตลาดสด (เอกชน)	๕	แห่ง
- ตลาดสด (สังกัดเทศบาลนครนครปฐม)	๒	แห่ง

(ที่มา : สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม)

๗. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๗.๑ การนับถือศาสนา

ชุมชนเทศบาลนครนครปฐม ประกอบไปด้วยคนไทยที่มีเชื้อสายบรรพบุรุษเชื้อชาติต่าง ๆ กัน เช่น ไทย จีน มอญ ลาว เขมร ฝรั่งเศส และอื่นๆ อยู่อาศัยกันเป็นกลุ่มก้อนมีความเชื่อและนับถือศาสนาต่างกันไป ที่สำคัญและมีประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลนครนครปฐม นับถือมากที่สุดคือ ศาสนาพุทธ ร้อยละ ๙๘.๔๙ ของจำนวนประชากรทั้งหมด รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ ร้อยละ ๑.๔๙ และศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๐.๐๒

ศาสนสถาน

ในเขตเทศบาลนครนครปฐม มีศาสนสถานสำหรับการประกอบศาสนกิจ พิธีกรรม และเป็นที่พำนักของผู้สอนศาสนา ดังนี้

พุทธศาสนา

๑. วัดต่างๆ รวม ๗ วัด คือ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร (มหานิกาย) วัดไผ่ล้อม (มหานิกาย) วัดพระประโทนเจดีย์ (มหานิกาย) วัดห้วยจรเข้ม้า (มหานิกาย) วัดพระงาม (มหานิกาย) วัดเสนาหา (ธรรมยุต) วัดไร่เกาเข้ต้นสำโรง (มหานิกาย)

๒. สถานที่ประกอบพิธีกรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน เช่น โรงเจเหิงยิ่นเต้าตั้วปุ่นท่าทาง โรงเจชอย ๑ โรงเจวัดพระงาม ศาลเจ้าม้าดำ ศาลเจ้าตันแจ๊จ เป็นต้น

คริสต์ศาสนา

๑. ศาสนสถานทางคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ๑ แห่ง คือ วัดคาทอลิกพระคริสต์กษัตริย์ ถนนราชดำเนิน (ตันสน)

๒. ศาสนสถานทางคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ ๒ แห่ง คือ คริสต์จักรจีนนครปฐม ในบริเวณโรงเรียนสว่างวิทยา และบริเวณโรงเรียนบำรุงวิทยา

ศาสนาอิสลาม

ศาสนสถานของศาสนาอิสลาม มีอยู่แห่งเดียว คือ มัสยิดปากีสถาน (ปาทาน) ประเทศไทย จังหวัดนครปฐม ตั้งอยู่ที่ชุมชนซอย ๗ ตำบลพระปฐมเจดีย์

๗.๒ ประเพณีและงานประจำปี

วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนเทศบาลนครปฐมเป็นไปอย่างเรียบง่าย มีการสะสมวัฒนธรรมที่สั่งสมสืบทอดมาสู่รุ่นลูกหลานในปัจจุบัน เกิดเป็นงานประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ ดังนี้

๑. งานมหาธีรราชเจ้ารำลึก จัดขึ้นในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี เพื่อรำลึกพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้ารัชกาลที่ ๖ ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวนครปฐม กิจกรรมเด่น กิจกรรมค่ายลูกเสือหลวง การประกวดสุนัข การออกร้านสินค้าต่างๆ และมหรสพอื่นๆ

๒. งานเทศกาลอาหารและผลไม้ ประมาณปลายเดือนมกราคม-ต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี มีการจัดประกวดและชิมผลไม้ การแสดงผลผลิตทางการเกษตร การจัดนิทรรศการความก้าวหน้าทางการเกษตร การแสดงสินค้าจากโรงงานต่างๆ

๓. งานประเพณีสงกรานต์ (ถนนต้นสน) ตรงกับวันที่ ๑๓ เมษายนของทุกปี มีการจัดตกแต่งขบวนแห่ พระร่วงน้อย นางสงกรานต์และขบวนของหน่วยงานต่างๆ พิธีสงฆ์พระร่วงน้อย พิธีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ และวันที่ ๑๖ เมษายน จัดการละเล่นรื่นเริงสาดน้ำสงกรานต์ “ถนนสายสงกรานต์” บริเวณถนนราชดำเนิน (ต้นสน)

๔. งานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ประมาณกลางเดือนสิบสองของทุกปี ประชาชนทั่วไป ทั้งในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียงมาเที่ยวงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ กราบพระร่วงโรจนฤทธิ์ และพระบรมสารีริกธาตุ ทำบุญ ปิดทอง ให้อาหาร เป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว ชมการออกร้านสินค้า และมหรสพต่างๆ

๕. งานประเพณีลอยกระทง ตรงกับวันเพ็ญเดือน ๑๒ ของทุกปี มีกิจกรรมขบวนแห่กระทงและนางนพมาศ จัดประกวดกระทง โคมแขวน ประกวดหุ่นน้อยนพมาศ การแสดงแห่เรือ การจุดพลุดอกไม้ไฟ และมหรสพต่างๆ มากมาย

๖. งานเทศกาลกินเจ วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๙ ถึง ๑๐ ค่ำ เดือน ๙ ตามปฏิทินจีน คือ ประมาณเดือนตุลาคม เป็นการบำเพ็ญศีลภาวนาอุทิศส่วนกุศลให้กับสัตว์ต่างๆ ที่ถูกฆ่าและเบียดเบียนชีวิตเป็นอาหารให้กับมนุษย์

๗. ประเพณีการแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ ประเพณีแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์ เกิดขึ้นจากความเชื่อของพุทธศาสนิกชน ว่าการถวายสิ่งของเครื่องใช้แด่พระภิกษุสงฆ์จะได้บุญกุศล โดยเฉพาะ การถวายผ้ากาสาขาวพัสดร์ ปัจจุบันการแห่ผ้าห่มองค์พระปฐมเจดีย์จะทำในวันเปิดงานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ก่อนทำพิธีเปิดงาน

๘. งานเทศกาลกฐิน นับหลังจากวันออกพรรษาเป็นเวลา ๑ เดือน คือ ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ หรือจำง่าย ๆ ว่าตั้งแต่วันตักบาตรเทโวจนถึงวันลอยกระทง เป็นช่วงเวลาที่เราเรียกว่า “เทศกาลกฐิน” การทอดกฐินถือเป็นการทำบุญพิเศษที่ทำได้เพียงปีละครั้ง และต้องอยู่ภายในกำหนดเวลาหนึ่งเดือนตามพุทธบัญญัติอันสงฆ์ การทอดกฐินมีหลายประการ ทั้งทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา หรือการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม เป็นการสร้างกุศลจิตแก่ผู้ทำบุญด้วยความเลื่อมใสศรัทธา ยิ่งก่อให้เกิดความสามัคคีเพราะเป็นการร่วมมือกันทำคุณงามความดี

๙. ถนนคนเดิน “ถนนคนเดินทวารวดีศรีนครปฐม” เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยเทศบาลนครปฐมร่วมกับหอการค้าจังหวัดนครปฐม ซึ่งถนนดังกล่าวจะปิดการจราจรบริเวณถนนริมคลองเจดีย์บูชา หน้าโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดพระงาม ความยาวประมาณ ๓๐๐ เมตร ไม่ให้ยานพาหนะผ่าน เฉพาะวัน

เสาร์ และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๑๖.๐๐ – ๒๒.๐๐ น. สำหรับพ่อค้าแม่ค้า นำสินค้าหลากหลายชนิดมาวางขาย เช่น ผ้าทอ เครื่องเงิน ภาพเขียน ผลิตภัณฑ์จากชุมชน อาหาร การกิน เช่น ขนมครก ขนมเบื้อง ผัดไท หมูย่าง น้ำผลไม้ ขนมหวานต่างๆ ถนนคนเดินทวารวดีศรีนครปฐม สายนี้จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวของคน กรุงเทพฯ และคนต่างจังหวัด เพราะการคมนาคมสะดวก รวดเร็ว และเป็นทางผ่านของถนนสายเพชรเกษม ซึ่งเป็นถนนสายหลักจากกรุงเทพฯ สู่จังหวัดภาคใต้

(ที่มา : กองส่งเสริมวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและกีฬา)

๗.๓ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกจังหวัดนครปฐม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากหมู เช่น กุนเชียง หมูหยอง หมูฝอย หมูแผ่น นอกจากนั้นยังมี ข้าวหลาม และส้มโอ เป็นต้น

๘. ทรัพยากรธรรมชาติ

๘.๑ น้ำ

จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่อยู่ในลุ่มน้ำท่าจีนมีเนื้อที่ ๑.๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยได้รับการจำแนกเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๕ แม่น้ำท่าจีน มีความยาวทั้งสิ้น ๓๒๕ กิโลเมตร (จากปากแม่น้ำ อำเภอมืองจังหวัดสมุทรสาคร ขึ้นไปทางตอนเหนือผ่าน จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี และจนถึงจุดเริ่มต้นของแม่น้ำท่าจีนที่บ้านปากคลองมะขามเต่า อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดชัยนาท)

คลองในพื้นที่เขตเทศบาลนครนครปฐม มีจำนวน ๔ คลอง ได้แก่ คลองเจดีย์บูชาซึ่งเป็นคลองสาขาของแม่น้ำท่าจีน คลองรางน้ำเค็ม คลองวัดพระประโทน และคลองห้วยจรเข้ม

นอกจากนั้นยังมีคลองชลประทานไหลผ่าน และอ่างเก็บน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปาของกิจการประปาเทศบาลนครนครปฐม